

Aan de raden van de deelnemende gemeenten van Regio Hart van Brabant

Tilburg, 28 januari 2022

Betreft: Algemene inhoudelijke en financiële kaders 2023
Bijlage(n): 2
Kenmerk: FM/HK/2022-07

Geachte raad,

Hierbij ontvangt u van ons de brief met de inhoudelijke en financiële kaders voor de volgende regiobegroting. Een en ander zoals bedoeld in artikel 34b van de 'Wet gemeenschappelijke regelingen' (Wgr). Met het aanbieden van deze kaderbrief voor 1 februari beogen wij uw raad in positie te brengen om daarop desgewenst te reflecteren in aanloop naar het vast stellen van de regionale ontwerpbegroting 2023 en de uiteindelijke doorvertaling daarvan naar uw lokale begroting. We kunnen daarbij evenwel in dit stadium minder concreet zijn dan gebruikelijk, omdat de begroting Regio Hart van Brabant 2023 gebaseerd zal worden op nieuw instrumentarium (de kernagenda 2023-2027) en de daarin nog te plaatsen bestuurlijke accenten.

Algemeen

Uitbreiding deelnemende gemeenten

M.i.v. 1 januari 2022 zijn de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau toegetreden tot onze gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant. Zij doorlopen voor het eerst dit regionale begrotingsproces, zij het vooralsnog met een aangepaste gemeentelijke bijdrage gekoppeld aan hun specifieke participatie in het sociaal domein. In de bestuursperiode vanaf 2027 is volledige deelname voorzien.

Kernagenda

Eén van de uitkomsten van het doorlopen governancetraject in Regio Hart van Brabant is dat we voor de volgende bestuursperiode gaan werken met een (meerjarige) kernagenda (en daarnaast een keuzeagenda). De kernagenda 2023-2027 fungeert daarbij als de opvolger van de huidige strategische meerjarenagenda, met dien verstande dat het enkel de opgaven omvat die alle deelnemende gemeenten gezamenlijk via regionale samenwerking moeten c.q. willen realiseren. Een dergelijke agenda kan vanzelfsprekend pas in de loop van 2022 worden opgesteld, nadat de uitkomsten van de gemeentelijke verkiezingen en de lokale coalitieprogramma's bekend zijn. Wel zullen wij in deze kaderbrief al de majeure ontwikkelingen en thema's duiden, die naar verwachting van invloed zijn op de kernagenda.

We richten de kernagenda in aan de hand van de hoofdopgaven zoals die hieronder voor het sociaal en het fysiek domein worden genoemd. In de nieuwe bestuursperiode zal bepaald worden welke keuzes binnen die opgaven gemaakt worden, passend bij de samenwerking van gemeenten die we willen zijn. Naast de kernagenda met gezamenlijk regiobreed commitment zal er een keuzeagenda komen met opgaven van (sub)regionale betekenis die een deel van de deelnemende gemeenten via Hart van Brabant wenst te beleggen.

Deze keuzeagenda zal onderlinge afstemming met de kernagenda, ondersteuning en financiering behoeven. Hoe we dat gezamenlijk zo effectief en efficiënt mogelijk organiseren en financieren volgt nog.

Deelprogramma Mens & Samenleving

In bijlage 1 zijn de onderstaande grote regionale opgaven voor het sociaal domein toegelicht. Deze ontwikkelingen leiden tot een verwachte toename in de regionaal georganiseerde werkzaamheden. En daarmee ook tot een verwachte toename van noodzakelijke middelen in regionaal verband. De precieze keuzes zullen gemaakt worden in de kernagenda 2023-2027.

Integrale benadering op dé cruciale thema's in het sociaal domein

Regionaal sluiten we aan bij de thema's die het VNG en Divosa hebben benoemd als dé opgaven voor een toekomstbestendig sociaal domein: bestaanszekerheid herstellen; kansengelijkheid vergroten; gezond leven makkelijker maken. Hierin bestaat een onlosmakelijke samenhang en een noodzaak van investeringen. Verder is het nodig om ook de verbinding te maken met het fysieke domein. Bijvoorbeeld in relatie tot de grote krapte op de woningmarkt vanuit het principe 'wonen als basis'.

Financiële uitdagingen

De verdeling van de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten - het gemeentefonds, waarbij het gaat om een bedrag van ruim 30 miljard euro - gaat op de schop. De mogelijke financiële gevolgen hiervan creëren grote zorgen bij een groot aantal kleine gemeenten. Als regio volgen en onderzoeken we nauwgezet wat dit voor ons gaat betekenen.

Jeugd

Nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen, de gewijzigde inkoopssystematiek en de verwachte Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 vanuit het Rijk geven invulling aan de noodzaak om kwalitatief hoogwaardige jeugdzorg te bieden en tegelijk de uitgaven te beperken. De regionale jeugdhulp blijft in 2023 om aandacht en middelen vragen. Hierover is navolgend een aparte paragraaf opgenomen.

Arbeidsparticipatie

Verbeteringen voor de arbeidsmarkt worden in nauwe samenwerking met sociale partners, onderwijsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties aangepakt. De samenwerking tussen de regiogemeenten en met andere partners versterkt onze lokale kracht. In meerdere sectoren is of dreigt een krapte aan voldoende geschoold personeel. Investeren in werkkansen en werkzekerheid zijn investeringen die zich terugverdienen: dat bespaart op uitkeringen en elders binnen de keten van het sociale domein.

Maatschappelijke ontwikkeling

Per 1 januari 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie van Beschermd Wonen een feit; de financiële doordecentralisatie volgt per 1 januari 2023. De regio sorteert erop voor om voor dit onderwerp geheel regionaal solidair te zijn en deze taak eerst nog vanuit de centrumgemeente (Tilburg) te laten uitvoeren.

Financiële kaders jeugdhulp 2023

Vanaf 1 januari 2023 kopen we de jeugdzorg in op basis van de nieuwe segmentensystematiek. Wij stellen dan ook voor om de financiële kaders 2023 aan te sluiten op de uitgangspunten van de segmentensystematiek. Daarnaast zijn per 1 januari 2022 ook de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau toegetreden tot de GR Regio Hart van Brabant.

Voor de deelbegroting Jeugd 2023 worden de navolgende kaders voorgesteld.

De deelbegroting jeugd 2023 in relatie tot de *zorgkosten* wordt bepaald volgens de uitgangspunten:

1. De begroting 2023 ramen we op basis van de derde prognose 2021, vermeerderd met het gecombineerd percentage autonome groei en inflatie voor 2022 en voor 2023.
2. Voor de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau nemen we als basis de zorgkosten op zoals zij deze in de gemeentelijke begrotingen 2022 hebben geraamd, vermeerderd met het gecombineerd percentage autonome groei en inflatie voor 2023.
3. Voor het jaar 2023 wordt het gecombineerde percentage autonome groei en indexatie bepaald op 5 procent.
4. Lopende het begrotingsjaar wordt alleen overgegaan tot herijking van de begroting als de prognose 5 procent of meer verschilt van de geldende begroting.
5. De begroting 2023 krijgt vorm conform de nieuwe segmentensystematiek.

Het gecombineerde percentage indexatie en autonome groei is een inschatting. Voor 2021 was dit percentage bepaald op 4,5 procent. Voor 2022 is het percentage bij de vorige kaderbrief bepaald op 3,5 procent vanuit de verwachting dat de bestaande beheersmaatregelen vanaf dat jaar vruchten zullen afwerpen. Voor 2023 wordt in deze kaderbrief het indexpercentage vastgesteld op 5,0 procent. Dit is hoger dan 2022, want hierin zijn meegenomen de meest recente indexcijfers voor loon- en prijsontwikkelingen, het structurele effect van de verhoging van de salarissen in de zorg & welzijn en gaan we uit van eenzelfde autonome groei als in 2022. Deze verwachting van het indexpercentage zal in 2022 getoetst worden.

Voor de *niet direct aan zorg gerelateerde kosten* gelden de volgende uitgangspunten:

6. Voor 2023 worden de regionale uitvoeringskosten gebaseerd op de vastgestelde uitvoeringsbegroting van 2022 vermeerderd met 1,5 procent indexatie.
7. Het totale budget voor innovatie en borging innovatie is gelijk aan het budget van 2022.

Deelprogramma Leefomgeving & Milieu

De integrale en gebiedsgerichte benadering van ruimtelijke vraagstukken met tevens een economisch, mobiliteits-, landschappelijk, klimaat-, circulair en energetisch perspectief zal de komende jaren een behoorlijke inzet van mensen en middelen (blijven) vergen. Het gaat daarbij in overwegende mate om verplichte gemeentelijke taken, die we gezamenlijk op regionale schaal gestalte moeten of willen geven. Dit wordt versterkt doordat andere bestuurslagen steeds vaker naar het schaalniveau van de regio kijken om afspraken met betrekking tot het fysieke domein te maken, vaak in combinatie met medeoverheden en/of private of omgevingspartijen. Dit vergroot de complexiteit van de organisatie van de regionale samenwerking.

Mogelijk zal (nog meer dan tot nu toe) ingezet moeten worden op cofinanciering van derden.

Regionale Omgevingsagenda Hart van Brabant

December jl. stelden de regiogemeenten, waterschappen en provincie gezamenlijk de eerste versie van de Regionale Omgevingsagenda (ROA) vast. Daarmee kwam een belangrijk instrument tot stand dat leidend is bij de grote uitdagingen in het fysieke domein. De druk op de ruimte is hoog; dit vraagt om slim combineren en slim samenwerken met opgaven uit o.a. de Regionale Energie- en Klimaat Strategie (REKS 1.0), de Regionale Mobiliteitsagenda (RMA) en de (nu nog vigerende) strategische meerjarenagenda (aantrekkelijk, bereikbaar, concurrerend en duurzaam). De ROA stroomlijnt deze, brengt ze in verband met elkaar en geeft overzicht, focus en inzicht inzake de integrale opgaven waarop we de komende vier jaar moeten inzetten. In het bewustzijn dat de ruimtelijke inrichting een belangrijke rol heeft in de versterking van de brede welvaart.

In bijlage 2 is een toelichting op de ROA 1.0 opgenomen. Hier volstaan we met het noemen van de vier hoofdoggaven, die we als leidende thema's verwachten in de meerjarige kernagenda voor het fysieke domein, te weten:

1. energie en klimaat;
2. duurzame verstedelijking;
3. mobiliteitstransitie;
4. toekomstbestendig landelijk gebied.

ROA en RIA

Voor de integrale gebiedsgerichte aanpak zoeken we actief naar meekoppelkansen en het vergroten van de uitvoeringskracht door samenwerking over de regiogrenzen heen (bv. via de Stedelijke Regio Breda Tilburg en Van Gogh Nationaal Park). In dat kader is tevens een goede verbinding met onze samenwerking in Midpoint Brabant van belang. Ter versnelling van de uitvoering brengen we projecten en partijen samen in de Regionale Investeringsagenda (RIA).

Circulaire Economie

Dit thema wordt doorontwikkeld o.a. via het project Regionale Circulaire Ambachtscentra en op basis van de uitkomsten van de pilots uit 2022 (hergebruik afvalhout, recyclen zitmeubels, inzameling matrassen, hergebruik afgedankte elektrische en elektronische apparatuur).

Economisch ontwikkelprogramma Midpoint Brabant

Onze regionale economische ambities realiseren we hoofdzakelijk multi helix via Midpoint Brabant (de samenwerking van regionale ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en omgevingspartners met de overheid). Voor de bestuursperiode 2023-2027 zullen wij onze regionale overheidsambities daarvoor formuleren in een kernagenda economie Hart van Brabant. Dit doen we o.a. vanwege de noodzaak van én kansen op de verbinding met zowel de ruimtelijke agenda als de arbeidsmarktagenda. Deze kernagenda economie zal mede de basis vormen voor het gesprek over de gemeentelijke bijdrage aan Midpoint Brabant in 2023 en verder voor het overeind houden van een functionerende basisorganisatie (de programmamanagers, business developers, adviseurs bedrijfs- en projectfinanciering, directie en ondersteunend apparaat).

Overigens kent de begroting voor de basisorganisatie reeds voor dit jaar een cofinancieringsopgave. Daarnaast zijn er zaken waarvoor nog dekking gezocht moet worden, zoals de voortzetting van het Leisure Ontwikkel Fonds en het Maatschappelijke Innovatieprogramma. Het governancetraject moet mede inzicht geven in de evenredigheid tussen ambities, capaciteit, geld en wijze van dekking.

Transities en vervlechting

Economie gaat al lang niet meer sec over harde euro's. Ondernemers zijn zich als geen ander bewust van de grote transities, hun footprint en de houdbaarheid van businessmodellen in relatie tot ecologisch en menselijk kapitaal en brede welvaart. Met daarbij tevens de kansen die innovaties op het gebied van dataficatie, digitalisering en klimaat bieden. Midpoint Brabant zet daarom ook in 2023 e.v. in op de thema's circulaire economie, energietransitie, digitalisering en human capital. In vervlechting met de programma's en projecten op onze focussectoren Smart Logistics, Smart Industry, Smart Leisure en Smart Services. Vanuit de themabebanding en ten behoeve van de vier sectoren werken we aan de versterking van het Midden-Brabantse economisch ecosysteem vanuit twee kerntaken: programma's en projecten ontwikkelen én startups en mkb-ers ondersteunen. Zo ook via de uitvoering van regiodealprojecten als DALI, CAMPIONE 2.0, Up New (voorheen MakerSpace), Symbiosys4Growth, MindLabs en de Nieuwe Techniek Coalitie.

Maatschappelijk Innovatieprogramma

In het kader van een meer missiegedreven economisch beleid richt Midpoint Brabant zich op een maatschappelijk innovatieprogramma. De contouren daarvoor werden in 2021 geschetst, waarbij in relatie tot ons unieke kennisprofiel op (toegepast) mens en gedrag werd gekozen voor de thema's gezondheid, duurzaamheid en digitalisering. In 2022 willen we deze visie omzetten naar een concreet programma met doelen en middelen om daarmee de komende jaren een verschil te maken.

Huisartsfunctie MKB

Midpoint Brabant wil het MKB in onze regio in brede zin van dienst zijn met onafhankelijk eerstelijns advies. Dat betekent vooral dat bij ieder ondernemerscontact wordt afgetast of er nog andere zaken spelen, dat de ondernemer wordt geholpen bij het articuleren van zijn/haar vraag en dan vervolgens richting krijgt bij nuttige vervolgotrajecten zoals Smart MKB. Midpoint Brabant draagt zodoende bij aan de groei en weerbaarheid van onze regionale economie.

We geven in 2023 graag vervolg aan het inmiddels actieve netwerk met o.a. de gemeentelijke accountmanagers. Midpoint Brabant en Station88 trekken hierin gezamenlijk op.

Talent

Naast (duurzaam) ruimtegebruik is het ontwikkelen, aantrekken en behouden van talent een cruciale factor voor het draaiend houden van onze regionale economie. Midpoint Brabant opereert hierin in 2023 samen met de onderwijs- en kennisinstellingen en het bedrijfsleven via o.a. het provinciaal Actieplan Talentontwikkeling, het Deltaplan Techniek, de agenda "behoud hoger studententalent", diverse rangeerterreinen en het faciliteren van een Ronde Tafel Arbeidsmarkt Midden-Brabant. Daarnaast ondersteunen we opkomend bedrijvig talent via de Tilburg University Challenge, de BOV Startup Trofee en via structurele inzet op startups/Braventure, onze Financieringstafel en de regionale opvolger van de regeling Economie & Innovatie.

Duurzaamheid

Door de integratie van MOED in Midpoint Brabant is een breed palet ontstaan van waaruit keteninnovaties en dienstverlening op het gebied van energietransitie, klimaat en circulaire economie kunnen worden gerealiseerd. We doen dat o.a. via fysieke UpNew centra en een digitaal portaal, verbinding met de REKS en de inzet op Midden-Brabant als nationale circulaire hotspot.

Gemeentelijke bijdrage(n)

In de nieuwe governance-afspraken hanteren we het uitgangspunt dat de gemeentelijke bijdrage per inwoner gekoppeld is aan de meerjarige kernagenda. Wij constateren dat op dit moment nog diverse regionale budgetten gedekt worden door additionele gemeentelijke bijdragen of geldstromen.

In het kader van transparantie streven wij als algemeen bestuur naar het zo veel mogelijk integreren van alle gemeentelijke bijdragen aan de samenwerking in Regio Hart van Brabant in één totaalbedrag per inwoner. Anderzijds signaleren wij bestuurlijke behoefte aan het behouden van flexibiliteit in de dekking van de uitvoeringskosten, mede omdat deze per jaar kunnen fluctueren. Daarnaast moet er ruimte voor maatwerk (aangepaste bijdrage) blijven voor de drie regionale 'schakelgemeenten' die vanuit wet- en/of regelgeving, en bestaande afspraken, voor bepaalde opgaven in andere regio's participeren.

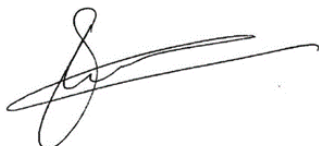
Wij zeggen u toe dat wij in het kielzog van de kernagenda zullen komen met een passend financieringsvoorstel en instrumentarium. Voor dit moment hanteren wij een gelijkblijvende bijdrage aan Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant in de wetenschap dat deze op basis van de kernagenda 2023-2027 en de indexering personeelskosten kan/zal wijzigen. Volledigheidshalve melden wij alvast dat het principe-akkoord CAO Gemeenten, dat eind januari voorligt aan het bestuur VNG, uitgaat van 4,65 % (met een looptijd van 1 januari 2021 tot 1 januari 2023). Wanneer bij het vaststellen van de (ontwerp)begroting 2023 nog steeds onvoldoende zicht is op de kernagenda en uiteindelijke gemeentelijke bijdrage, dan volgt een herijkingsronde regiobegroting 2023 in de loop van 2022.

Ten aanzien van de gemeentelijke bijdrage aan Midpoint Brabant vermelden wij volledigheidshalve dat de raad van Tilburg heeft besloten om hierop met ingang van 2023 structureel € 95.000 te willen bezuinigen vanuit de gedachte dat ook de basisorganisatie triple helix dient te worden gefinancierd. Een bijstelling van de gemeentelijke bijdrage aan Midpoint Brabant vergt een besluit van het algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant bij de (herijkte) regiobegroting 2023 en zal bij accordering van het verzoek van Tilburg leiden tot een regiobrede bijstelling met een totale impact van circa € 200.000 per jaar structureel vanaf 2023.

Tot besluit

We staan met elkaar aan de vooravond van een nieuwe bestuursperiode en aan het werken met een nieuw instrument: de regionale kernagenda 2023-2027. Dat geeft de gewenste ruimte voor het plaatsen van nieuwe bestuurlijke accenten. We zien uit naar de komende periode, om met deze nieuwe werkwijze lokale ambities en regionale afspraken te versterken en verbinden.

Met vriendelijke groet,
namens het dagelijks en algemeen bestuur van Regio Hart van Brabant,



Th.L.N. Weterings
Voorzitter Regio Hart van Brabant



F.A.J. van Mil
Programmadiirecteur Regio Hart van Brabant

BIJLAGE 1 Toelichting deelprogramma Mens & Samenleving

Integrale benadering op dé cruciale thema's in het sociaal domein

Vanuit de ervaringen in het sociaal domein weten we steeds beter wat goed werkt en wat we nog moeten verbeteren. Zo willen we als regio aansluiten bij de thema's die het VNG en Divosa hebben benoemd als dé opgaven voor een toekomstbestendig sociaal domein:

1. Het herstellen van bestaanszekerheid

We zorgen voor voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Samen met een mensgerichte benadering creëren we perspectief waarmee we onnodig leed en oplopende kosten voorkomen.

2. Het vergroten van kansengelijkheid

We kiezen voor die mensen die ons het hardste nodig hebben. We investeren in een kansrijke start voor kinderen. We hebben extra aandacht voor de positie van jongeren en jongvolwassenen. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gericht ondersteuning.

3. Het makkelijker maken van gezond leven

We investeren in een gezonde omgeving en stimuleren gezond leven. Voor wie niet gezond is of wordt, bieden we ondersteuning op alle levensgebieden.

Deze opgaven hangen sterk met elkaar samen. Voorbeelden van die samenhang zijn: het voorkomen van geldzorgen reduceert stress en maakt mensen gezonder en met een doorlopende aanpak onderwijs vergroten we de kansen op de arbeidsmarkt: dit bevordert bestaanszekerheid.

De aanpakken voor Arbeidsmarkt en participatie, Maatschappelijke ondersteuning en Jeugd hangen dan ook nauw met elkaar samen en willen we in samenhang bekijken.

Naast de integrale samenwerking binnen het sociaal domein is het nodig om ook de verbinding te maken met andere domeinen en ontwikkelingen. De twee meeste belangrijke voor de toekomst zijn financiën en het fysieke domein.

Financiële uitdagingen

De verdeling van de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten - het gemeentefonds, waarbij het gaat om een bedrag van ruim 30 miljard euro - gaat op de schop. De financiële gevolgen hiervan creëren grote zorgen bij een groot aantal kleine gemeenten. Als regio volgen en onderzoeken we nauwgezet wat dit voor ons gaat betekenen in de toekomst.

Het fysieke domein: wonen als basis

Er is sprake van een grote krapte op de woningmarkt. Tegelijk zien we dat het hebben van een woning, en daarmee een stabiele basissituatie, de kern is om te komen tot bestaanszekerheid. Uit een analyse van ons regionale project Maatpact blijkt dat het inzetten op bestaanszekerheid in de vorm van 'een passende woning' bovendien bespaart op uitgaven Wmo en Jeugd. In onze regio gaat er bijna 7 ton naar Jeugdhulp en bijna 3 ton naar Wmo. In de regio zijn we ook al de eerste projecten gestart om te komen tot oplossingen voor het wonen vraagstuk, zoals de woonzorganalyse en de taskforce huisvesting. Dit vraagstuk blijft de komende jaren veel tijd en aandacht vragen.

Regionale samenwerking nodig om vraagstukken het hoofd te kunnen bieden

Een deel van de oplossingen voor de hiervoor beschreven thema's ligt op lokaal niveau. Tegelijk lopen gemeenten ook tegen fundamentele taaheden aan die ze niet op het lokale praktijk- en uitvoeringsniveau kunnen oplossen. Om daar verschil te maken, is gezamenlijke inzet nodig en een samenhangende benadering van maatschappelijke problemen en van de verschillende wettelijke domeinen. Dit doen we nu ook al in de regio Hart van Brabant, door onder meer:

- samen met de zorgverzekeraars te bekijken hoe we kunnen investeren in het gezonder worden van inwoners
- via de lobby te kijken naar de nodige veranderingen in de participatiewet (omdat de wetgeving nu haaks staat op de opdracht van maatwerk en werken aan een goede basis);
- samen te werken met het onderwijs om de kansenongelijkheid in de maatschappij tegen te gaan.

Om ook in de toekomst het verschil te kunnen blijven maken, is een voortzetting van de goede bestuurlijke verhoudingen in de regio noodzakelijk. Er is sprake van grote opgaven die sterk met elkaar samenhangen. Ze vragen daarom om een langjarige en niet vrijblijvende samenwerking van de overheid en alle maatschappelijke partners in en rondom het sociaal domein. Partnerschap en rolvastheid zijn daarbij belangrijke vertrekpunten. Daarnaast is de verwachting dat er ook vanuit het Rijk meer verplichting komt ten aanzien van regionaal georganiseerde werkzaamheden.

Regio Hart van Brabant

Hierboven zijn al een aantal projecten en samenwerkingen aangehaald waar we als regio Hart van Brabant met elkaar samenwerken. Onze inzet in 2023 wordt deels een voortzetting van wat we nu al doen (zie [uitvoeringsprogramma Mens&Samenleving 2022](#)). Om tot duurzame resultaten te komen, is het van belang dat we ons langjarig committeren aan onderwerpen. Denk aan de aanpak van asiel tot en met integratie, de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en laaggeletterdheid.

Dat een langdurige investering en samenwerking loont, blijkt onder meer bij het Werkgeversservicepunt en het Leerwerkloket. Specifiek vraagt de implementatie van de nieuwe inkoop voor het sociaal domein lokaal veel aandacht. We moeten regionaal goed monitoren wat de effecten zijn. Daarbij moeten we ook kijken op welke manier we als regio data ontsluiten en gebruiken. En tegelijkertijd aandacht hebben voor het verhaal achter de cijfers (narratief verantwoord). Dit geldt zowel voor inkoop als voor de breedte van onze regionale projecten.

Voor 2023 anticiperen we ook op nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen door de drie thema's van het sociaal domein te vertalen naar regionale projecten waar we samen het verschil kunnen maken. Ook zetten we in 2023 onverminderd in op de regionale lobby richting het Rijk. In het nieuwe regeerakkoord is aandacht voor maatschappelijke problemen zoals woningtekort, bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid.

De lobbypunten van Regio Hart van Brabant bieden mooie kansen. Bijvoorbeeld:

- onze lobby over het eerder afschaffen van het abonnementstarief dan wat nu in het landelijk coalitie akkoord is afgesproken;
- het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming;
- het schrappen van de opschalingskorting;
- meer ruimte in de Participatiewet om mensen te ondersteunen en/of naar werk te begeleiden;
- verhoging van het minimumloon;
- afschaffen kostendelersnorm voor herstel bestaanszekerheid wellicht ook voor leeftijden boven 27 jaar.

Maar er zijn ook zorgen over bijvoorbeeld de financiën, waaronder de bezuinigingsopgave van een half miljard voor zorg, waaronder voor de jeugdhulp dat is ingeboekt. Ook zetten we vragen bij de afbakening van de jeugdhulp en de centralere inkoop van specialistische jeugdhulp, die de autonomie van gemeenten mogelijk inperken. Dit regeerakkoord vraagt in elk geval meer dan voorheen om overheden, ondernemingen en maatschappelijke organisaties die met elkaar samenwerken: lokaal, regionaal en landelijk. Om samenwerkende partijen die elkaar aanvullen en versterken.

Omdat we op dit moment binnen het programma Mens & Samenleving nog werken met diverse programmalijnen, schetsen we kort de ontwikkelingen binnen deze domeinen. Met de opmerking dat we in de toekomst steeds meer met de drie thema's als kapstok willen werken. Dit om te komen tot een integrale benadering binnen het sociaal domein.

Programmalijn Jeugd

In het eerste kwartaal van 2022 verschijnt de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028. Als regio dragen we hier actief aan bij en hebben via contacten bij het Rijk hier voorstellen voor aangedragen. Zoals bij alle vraagstukken in het sociale domein, gaat het om het met een meer integrale blik kijken naar de jeugdigen en gezinnen in onze regio. Deze inhoudelijke ontwikkeling wordt echter wel gekoppeld aan een financiële vertaling. Die vertaling moet leiden tot beter passende budgetten en meer zicht en grip op de budgetten binnen de jeugdhulp. De verwachte Hervormingsagenda Jeugd sterkt ons als regio dat we op de goede weg zijn en qua samenwerking en inhoudelijke ontwikkeling zo door moeten gaan. We hebben een goede regio, met goede onderlinge afspraken.

Met de Koers Samen met de jeugd hebben we een mooie, inhoudelijke basis met elkaar neergezet waarop we kunnen voortbouwen. Een inhoudelijk grote uitdaging waar we als gemeenten de komende jaren voor staan is de verbetering van de jeugdbeschermingsketen. In 2021 hebben we gezien dat het oude systeem van jeugdbescherming spaak loopt. Om hier echt verandering in te brengen, zijn grote wijzigingen nodig. We willen als regio daarom graag deelnemen aan de pilots om vooruit te lopen op het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming [1].

[1] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/30/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming>

Programmalijn Arbeidsparticipatie

De afgelopen jaren hebben we in onze regio geïnvesteerd in een infrastructuur waarmee we kunnen inspelen op actuele en toekomstige vraagstukken op de arbeidsmarkt. We doen dat als gezamenlijke gemeenten met sociale partners, onderwijsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties. In meerdere sectoren is of dreigt een krapte aan voldoende geschoold personeel. Dit geldt ook specifiek voor het sociaal domein zelf: het verkrijgen en het behouden van personeel om aan de opgaven te voldoen is inmiddels een urgent vraagstuk. In andere sectoren gaat mogelijk een overschot ontstaan.

Ook staan er nog te veel inwoners in onze regio aan de kant. Investeren in werkkansen en werkzekerheid zijn investeringen die zich terugverdienen. Niet alleen in een besparing op uitkeringen maar ook elders binnen de keten van het sociale domein en op andere domeinen. De samenwerking tussen de regiogemeenten en met andere partners versterkt onze lokale kracht. Daardoor kunnen we beter meebewegen met en inspelen op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Programmalijn Maatschappelijke ontwikkeling

Per 1 januari 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie van Beschermd Wonen een feit. Aan de hand van de regiovisie Beschermd Wonen die de raden in 2022 gaan vaststellen, is de financiële doorcentralisatie per 1 januari 2023 een feit. Gemeenten krijgen hiervoor financiële middelen. De regio sorteert erop voor om voor dit onderwerp geheel regionaal solidair te zijn en deze taak eerst nog vanuit de centrumgemeente (Tilburg) te laten uitvoeren.

Om het sociaal domein financieel duurzaam te houden, moeten we in de toekomst ook kijken naar de betaalbaarheid van de Wmo. De sterke groei van het aantal 80-plussers gaat gepaard met een grote toename van het aantal ouderen met een zorg- en ondersteuningsvraag. Samen met het Rijk is nú het moment voor de gemeenten om na te denken over de organiseerbaarheid en betaalbaarheid van de zorg in het algemeen en de ouderenzorg in het bijzonder.

BIJLAGE 2 Toelichting Regionale Omgevingsagenda Hart van Brabant

De ROA staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een getrappt geheel van (NOVI) instrumenten van verschillende overheidslagen. In de ROA is vooral ruimte voor opgaven waar de regiogemeenten en de waterschappen en de provincie elkaar nodig hebben. De ROA vormt tevens belangrijke inbreng voor de landsdelige agenda Zuid (=Brabant en Limburg), die m.n. gaat over opgaven waarvoor samenwerking met de Rijksoverheid onmisbaar is.

Het werken met een ROA is dus niet vrijblijvend en zelfs noodzakelijk in overleg met hogere overheden. De provinciale Interim Omgevingsverordening vereist dat tenminste eens per bestuursperiode een Regionale Omgevingsagenda wordt opgesteld met daarin de gezamenlijke ambities en hoofdopgaven binnen het fysieke domein en het schaalniveau waarop deze worden uitgewerkt (bovenregionaal, Brabantstad, (sub-)regionaal, integrale gebiedsopgaven). Anders gezegd, de ROA brengt het 'wat' en 'hoe' bij elkaar.

In de ROA Hart van Brabant 1.0 zijn daarbij de volgende vier hoofdopgaven benoemd.

1. Energie en klimaat

In lijn met de eerste Rijksprioriteit in de NOVI (Nationale Omgevingsvisie) zien wij de energietransitie en klimaatadaptatie als een hoofdopgave voor onze regio. De REKS, met als hoofdlijnen grootschalige opwek elektriciteit (energiehubs), een regionale structuur warmte en gebiedsopgaven voor klimaatadaptatie, is de eerste stap in de uitwerking van deze hoofdopgave. De komende jaren moeten de uitvoeringsorganisatie en implementatie gestalte krijgen.

2. Duurzame verstedelijking

In het stedelijk netwerk Nederland en met onze mix van stad en landschap is Hart van Brabant aantrekkelijk om te wonen en te werken. Tegelijkertijd signaleren we druk op onze ruimte en de kwaliteit van leefomgeving. Via de ROA brengen we concurrerende claims vanuit woningbouw, werkgelegenheid en economisch ontwikkelpotentieel, en leefbaarheid, groen en recreatie met elkaar in verbinding in relatie tot het bieden, inrichten en gebruiken van de ruimte.

3. Mobiliteitstransitie

Wij richten ons op het leefbaar en bereikbaar houden van de regio voor verschillende doelgroepen. Daarnaast zetten we in het kader van de CO₂-reductie in op een verandering van het mobiliteitsgedrag. Via onze Regionale Mobiliteits Agenda (RMA) en Regionale MobiliteitsPlannen (RMP's) zetten we in op de lijnen schoon, stil en gezond; veilig; inclusief; robuust en betrouwbaar; slim en efficiënt; en werken we aan het regionaal mobiliteitssysteem 2040.

4. Toekomstbestendig landelijk gebied

We zijn gehecht aan ons ecologisch kapitaal en nemen de verantwoordelijkheid om dit te koesteren en ontwikkelen voor toekomstige generaties. Daarom gaan we vanuit de ROA gezamenlijk aan de slag met stikstof, mestverwerking en vrijkomende agrarische bebouwing; het Natuurbod, Natura 2000 gebieden en stadsregionale parken; en de bereikbaarheid van het landelijke gebied.

ROA en RIA

Vanuit de NOVI is de NOV-Alliantie ontstaan en. De regio's Breda en Hart van Brabant zijn gestart met het opstellen van een RIA waarmee investeringen in verschillende opgaven, zoals woningbouw, duurzame werklocaties, mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit bij elkaar worden gebracht, alsook de partijen die de uitvoering ter hand willen nemen. ROA en RIA zijn los van elkaar ontstaan, maar komen op hetzelfde schaalniveau bij elkaar. Beide agenda's worden voortdurend op elkaar afgestemd en versterken elkaar.

De ROA is een instrument in ontwikkeling. We gaan in 2022 met de 1.0 versie werken, evalueren de ervaringen en gebruiken de lessen daaruit in de volgende versie.